

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 21.11.2007
Sayı : 44

Ahmet ERTÜRK
Aydın Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aydın, Denizli ve Uşak illerimizi sosyo-ekonomik yönden etkileyen Büyük Menderes Nehri kirliliğinin ve çevresel etkilerinin araştırılıp, alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz. 12.11.2007 ...

1. Ahmet ERTÜRK - Aydın
2. Zeyid ASLAN - Tokat
3. Mehmet ÇERÇİ - Manisa
4. İsmail BİLEN - Manisa
5. Cemal Yılmaz DEMİR - Samsun
6. Mehmet ALP - Burdur
7. Recep YILDIRIM - Sakarya
8. Atilla KOÇ - Aydın
9. Mehmet ERDEM - Aydın
10. Durdu Mehmet KASTAL - Osmaniye
11. Recai BERBER - Manisa
12. Tuğrul YEMİŞÇİ - İzmir
13. Hasan Ali ÇELİK - Sakarya
14. Zülfikar İZOL - Şanlıurfa
15. Mehmet YÜKSEL - Denizli
16. Mehmet Salih ERDOĞAN - Denizli
17. Polat TÜRKMEN - Zonguldak
18. Ali İhsan MERDANOĞLU - Diyarbakır
19. Şevket GÜRSOY - Adıyaman
20. Fevzi ŞANVERDİ - Hatay
21. Özkan ÖKSÜZ - Konya
22. İkrām DİNÇER - Van

GEREKÇE

Ege Bölgesinin en büyük akarsuyu olan Büyük Menderes Nehrinin başlangıç noktası, Afyon'a bağlı Dinar İlçesinin doğusundaki kireç taşı dikliklerinden doğan ve Karapınar suyu ile beslenen kaynaktır. Afyon, Uşak ve Denizli illerindeki muhtelif dere ve çaylar güneye doğru akarak Nehre katılırlar. Uşaktan gelen Banaz Çayı deri sanayi ve kimyevi atıklarla, Denizli ilinden gelen Çürüksu Çayı tekstil ve endüstriyel atıklarla, Kızıldere Bölgesinden jeotermal kaynaklı sular da yüksek miktarda borla Nehre katılır. Söke ovasından geçerek Akköy yakınlarından Ege Denizi'ne dökülür. Uzunluğu 584 Km.'dir. Ayrıca, yaklaşık 25 bin km² lik havzaya düşen ortalama yıllık yağış toplamı 16 milyar metreküp civarındadır. Ege Bölgesinin can damarı konumunda bir akarsudur.

Büyük Menderes Nehri, yöremiz çiftçilerinin tarımsal amaçlı su ihtiyaçlarını karşılayan çok önemli bir kaynaktır. Ancak, Büyük Menderes Nehri, yerleşim birimlerinin evsel, sanayi merkezlerinin endüstriyel, sağlık kuruluşlarından ise tıbbi atıklar nedeniyle yoğun kirlenmeye maruz kalmaktadır. Valilikler ve birçok çevre kuruluşu tarafından yapılan tahlillerde, Büyük Menderes Nehri suyunun içeriğinde çevre ve insan sağlığı açısından yaşamsal tehlike içeren maddeler tespit edilmiştir. Ayrıca; Büyük Menderes Nehrinde, yüksek bor değerleri mevcuttur. Bu değerler, Germencik'te 75 mg/l kadar ulaşır. Kızıldere Jeotermal Santrali'nde kullanılan artık sular ortalama 32 mg/l bor içerirler ve 250 l/s debi ile Büyük Menderes nehrine akıtılırlar. Bu kullanılan jeotermal sular 2 m³/s debisinde bulunan nehirdeki bor içeriklerini 4,4 mg/l değerine kadar yükseltir. Büyük Menderes nehri sularının kirlenmesi ile birlikte yörede jeotermal suların kullanılması, reenjeksiyon yapılamadığı sürece borun zehirleyici özelliği nedeniyle ekonomik önemini azaltmaktadır. Büyük Menderes Nehrindeki yüksek miktarda bulunan bor içerikleri narenciye gibi bitkilerde zehirleyici etkiler meydana getirmektedir.

Yukarıda açıklandığı gibi ülkemiz ve Ege Bölgesi için gerek çevresel, gerekse sosyo-ekonomik açıdan son derece önemli bir yer işgal eden Büyük Menderes Nehrinin ve havzasının doğal dengesinin korunması son derece hayati öneme sahiptir.

Sanayi tesislerinin gerekli çevresel önlemleri almadan gerekli arıtma işlemlerini gerçekleştirilmeden sanayi atıklarını Büyük Menderes Nehrine boşaltmaları sonucunda Nehirde canlı hayatı son bulmuştur. Bunun yanında tarım arazilerinin bu suyla sulanması sonucunda üretimde verim kayıpları ve toprakların çoraklaşması sonucuna doğru hızla gidilmektedir. Nehrin suyu ile temas eden insanlarda da değişik deri hastalıkları ve diğer sağlık sorunları baş göstermektedir. Ayrıca, akarsulardaki debilerin çok azalması, atık suların arıtılmadan Nehre bırakılmasının önlenmesini daha da önemli kılmaktadır.

Büyük Menderes Nehrinin Ege Denizine ulaştığı kıyılarda, 30 kilometre uzunluğunda da bir delta oluşmaktadır. Çok çeşitli tür ve sayıda kuşların barındığı delta, 1994 tarihinde millî park statüsüne alınmıştır. Ayrıca, havzada yer alan Bafa Gölünde, başta su ürünleri olmak üzere, çok çeşitli ekolojik zenginlikler vardır.

Havzadaki tarım topraklarının önemli ölçüde kirlendiği ve verim düşüklüğüne uğradığı ayrıca, Bafa Gölü ve Menderes deltasındaki ekolojik zenginlikleri de son derece olumsuz etkilediği yapılan değişik çalışmalar neticesinde ortaya çıkmıştır.

Büyük Menderes Nehrinin ve Deltasının bir an önce nedenleri bilinen bu çevre felaketinden kurtarılması, ileride oluşacak sosyo-ekonomik problemlerin önlenmesi ve sürdürülebilir kalkınma anlayışı içerisinde Havzanın master planın hazırlanması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Havza bir bütün olarak ele alınması ve kurumlar arasında koordinasyon sağlanarak önemli çevre sorunları ve sosyo-ekonomik problemlerin bir an önce çözümlenmesi yönünde gerekli adımların atılması gerekmektedir.

Konunun Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulacak Meclis Araştırması Komisyonunda incelenmesi ve alınması gerekli tedbirlerin belirlenmesi hayati öneme sahiptir.